

centar za održivi razvoj
ruralnih krajeva

CERTIFICIRANJE ŠUMA

AKTIVNO SUDJELOVANJE JAVNOSTI U ODRŽIVOM GOSPODARENJU ŠUMAMA

KOME JE NAMIJENJEN OVAJ LETAK?

Ako ste:

... član ekološke udruge koja se bavi očuvanjem šuma i biološke raznolikosti

... šumski radnik ili član šumarskog sindikata koji se zalaže za bolje plaće i uvjete rada u šumarstvu

... uključeni u konzultantski posao i zanima vas što je certificiranje šuma

... dio javne uprave i na neki ste način uključeni u šumarstvo

... privatni šumovlasnik i pitate se koje biste koristi imali od certificiranja svojih šuma

... član udruge koja se zalaže za održivi razvoj, prava i dobrobit lokalne zajednice

... vlasnik drvoprerađivačkog poduzeća i pitate se koje bi koristi imali od certificiranja poduzeća

... dio poduzeća koje se bavi gospodarenjem šuma i već vam je dosta pritužbi zaštićene prirode kako bezobzirno iskorištavate šumu

... tada predstavljate zainteresiranu javnost kojoj je namijenjen ovaj letak. Nadamo se da ćete čitanjem letka dobiti osnovne informacije o održivom gospodarenju šumama i procesu certificiranja šuma u Hrvatskoj. Također, nadamo se da ćemo neke od vas i motivirati na aktivno sudjelovanje u tim procesima.

ŠTO JE ODRŽIVO GOSPODARENJE ŠUMAMA?

Održivo gospodarenje šumama znači da je gospodarenje šumom organizirano na gospodarski održiv način, poštujući pritom biološku i društvenu funkciju šume te uvažavajući interese svih zainteresiranih skupina (vlasnika ili upravitelja šume, šumskih radnika, lokalne zajednice, ljubitelja prirode, države i ostalih).

Slika 1. Tri sastavnice održivog razvoja

Želimo li za nekog šumovlasnika reći da održivo gospodari šumom, on mora zadovoljavati određene standarde:

1) zadovoljavanje **GOSPODARSKIH** standarda znači da:
izrađuje plan gospodarenja šumom, dio financijske dobiti ponovo ulaže u šumu tj. osigurava sredstva za očuvanje ekološke produktivnosti šume, potiče lokalnu preradu šumskih proizvoda i dr.;

2) zadovoljavanje **EKOLOŠKIH** standarda znači da:
smanjuje negativan utjecaj sječe na okoliš - zaštićuje tlo i vodne resurse; poduzima mjere zaštite ugroženih biljnih i životinjskih vrsta i njihovih staništa; iz gospodarenja izuzima određene šumske površine radi očuvanja biološke raznolikosti i dr.;

3) zadovoljavanje **DRUŠTVENIH** standarda znači da:
dugoročno poboljšava dobrobit šumskih radnika i lokalne zajednice; radnicima osigurava kontinuiranu obuku; poštuje propise koji se odnose na zdravlje radnika i njihovih obitelji; provodi mjere zaštite na radu; kod planiranja aktivnosti gospodarenja konzultira se s lokalnom zajednicom i dr.

...tek kad su zadovoljeni standardi iz sve tri sastavnice održivog razvoja, možemo reći da se šumom gospodari na održiv način.

ŠTO JE CERTIFICIRANJE ŠUMA?

Pretpostavimo da šumovlasnik želi pokazati javnosti i korisnicima šumskih proizvoda da održivo gospodari šumom. U tom slučaju on može zatražiti certifikat kojim će to potvrditi. Definicija certificiranja glasi: "Certificiranje je postupak pri kojem certifikator daje pismenu potvrdu da proizvod, proces ili usluga zadovoljavaju specificirane standarde". Postupak provjere gospodarenja šumama ili certificiranje šuma pojavilo se kao odgovor na ekološki osviješteno tržište, gdje korisnici šumskih proizvoda žele potvrdu da šumski proizvodi koje kupuju dolaze iz šuma kojima se održivo gospodari (od engl. "to certify" = potvrditi).

KAKO ZAPOČINJE POSTUPAK CERTIFICIRANJA ŠUMA?

Nakon što se odluči certificirati šumu i izabere shemu certificiranja, šumovlasnik poziva certifikatora koji procjenjuje zadovoljavaju li aktivnosti gospodarenja šumom unaprijed određene standarde. U slučaju da zadovoljava te standarde, šumovlasnik ima pravo na certifikat i na upotrebu zaštićenog znaka kojim može označiti drvo iz certificirane šume.

ŠTO SU SHEME CERTIFICIRANJA ŠUMA?

Za potrebe certificiranja šuma, brojne međunarodne organizacije su izradile različite sheme certificiranja. Na europskom tržištu, najznačajnije su one koje zagovaraju The Forest Stewardship Council (FSC) i Pan-European Forest Certification Council (PEFC). Kao najstariju i opće prihvaćenu, izdvajamo FSC shemu. FSC je međunarodna, neprofitna, nevladina organizacija osnovana 1993. godine uz podršku vodećih svjetskih ekoloških organizacija. S ciljem promicanja ekološki odgovornog, društveno korisnog i ekonomski isplativog šumarstva, FSC je razvio međunarodno priznate standarde održivog gospodarenja šumama (tzv. "FSC načela i kriteriji"). FSC ne nadzire izravno aktivnosti gospodarenja šumama niti izravno izdaje certifikate, već za to, kao akreditacijsko tijelo, ovlašćuje neovisne certifikatore.

... označeni certificirani šumski proizvodi na ekološki osviještenom tržištu postižu višu cijenu od necertificiranih

... budući da šumovlasniku u konačnici donosi financijsku dobit, certificiranje se nametnulo kao uspješan model zaštite šuma

Važno je naglasiti da ne postoji univerzalna shema certificiranja šuma već da, ovisno o izabranoj shemi, svaka zemlja izrađuje vlastiti nacionalni standard uvažavajući pri tom nacionalne osobitosti. Naravno, pri izradi nacionalnog standarda mora se pridržavati međunarodnih smjernica koje su zadane u izabranoj shemi certificiranja.

TKO SU CERTIFIKATORI?

Certifikatori su neovisna tijela koje je akreditacijsko tijelo (tj. organizacija koja je izradila određenu shemu certificiranja šuma) ovlastilo za izdavanje certifikata. Uloga certifikatora je da na terenu procijene jesu li ispunjeni uvjeti za izdavanje certifikata. Kako bismo znali da sve zajedno nije samo dogovor između šumovlasnika i certifikatora, akreditacijsko tijelo utvrđuje stručnost i provjerava rad certifikatora te jamči za točnost njihovih nalaza.

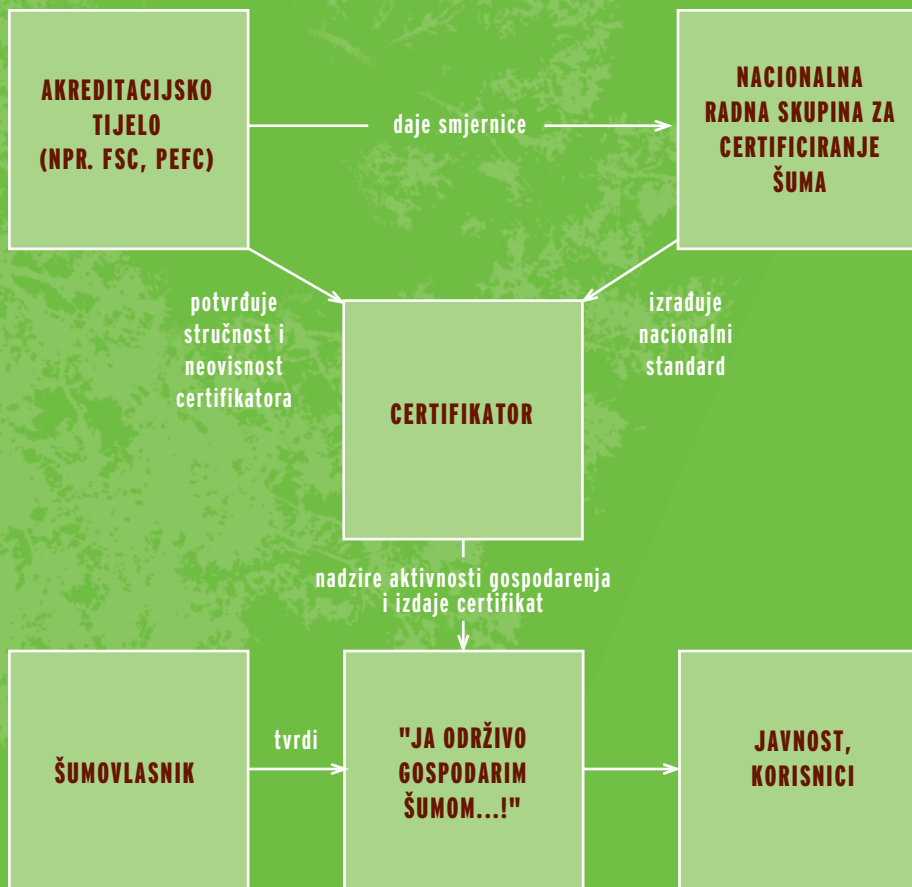
KAKO CERTIFIKATOR PROCJENJUJE HOĆE LI IZDATI CERTIFIKAT?

Prilikom nadzora nad aktivnostima gospodarenja šumom, certifikator koristi nacionalni standard za certificiranje šuma i procjenjuje jesu li zadovoljene sve tri sastavnice održivog gospodarenja šumama: ekološka, gospodarska i društvena. U nedostatku nacionalnog standarda, certifikator može izvršiti certificiranje prema postojećem generičkom standardu za certificiranje šuma, odobrenom od određenog akreditacijskog tijela.

... prema FSC shemi certificiranja šuma, trenutno je certificirano približno 45 milijuna ha šuma u preko 60 zemalja, te je izdano oko 3.300 FSC certifikata za lanac prerade drva

... prema PEFC shemi certificiranja šuma, trenutno je certificirano približno 52 milijuna ha šuma u oko 17 zemalja, te je izdano oko 1.620 certifikata za lanac prerade drva

Slikovito, to izgleda otprilike ovako:

Slika 2: Povezanost sudionika u procesu certificiranja šuma

CERTIFICIRANJE ŠUMA U HRVATSKOJ

Republika Hrvatska je u listopadu 2002. godine, prema FSC shemi, certificirala cjelokupnu površinu državnih šuma kojom gospodari poduzeće Hrvatske šume d.o.o. Zagreb (oko 2 milijuna hektara). Navedeni certifikat dobiven je za razdoblje od 5 godina i tijekom tog perioda podložan je redovitom nadzoru certifikatora.

Dobivanje jedinstvenog certifikata za cjelokupnu površinu državnih šuma veliki je uspjeh u svjetskim razmjerima, te potvrda orijentacije Republike Hrvatske prema održivom gospodarenju šumskim resursima.

FSC – SECR – 0119

FSC Trademark © 1996 Forest Stewardship Council A.C.

The FSC Logo identifies products which contain wood from well managed forests certified in accordance with the rules of the Forest Stewardship Council (FSC).

Slika 3. Zaštićeni FSC znak označava šume ili šumske proizvode koji su certificirani u skladu s načelima FSC-a

U Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva u tijeku je projekt izrade nacionalnog standarda za certificiranje šuma u okviru kojeg je osnovana Nacionalna radna skupina podijeljena na ekološku, gospodarsku i socijalnu komoru. Cilj Nacionalne radne skupine je izrada nacionalnog standarda koji će služiti kao podloga za daljnje provođenje certificiranja šuma u Hrvatskoj.

... šume u Republici Hrvatskoj pokrivaju oko 43,5 % kopnene površine (oko 2,5 milijuna hektara) te predstavljaju važan prirodni resurs

... od ukupne površine šuma država je vlasnik 81% šuma i šumskog zemljišta, dok je 19% u privatnom vlasništvu

KOJE SU DOBROBITI OD CERTIFICIRANJA ŠUMA?

Ne treba posebno naglašavati da je certificirana šuma vrijednost sama po sebi, jer to je potvrda da: šumovlasnik pri provedbi plana gospodarenja konzultira javnost, smanjuje štete od sječe i poduzima mjere zaštite tla i vodnih resursa, vodi brigu o zaštiti divljih biljnih i životinjskih vrsta, poštuje običajna prava lokalne zajednice, zaštićuje ekološki osjetljiva staništa, vodi brigu o turistički zanimljivim šumskim krajobrazima i dr.

Certificirane šume predstavljaju i osnovu za daljnje certificiranje hrvatske drvne industrije. Naime, bez certificirane sirovine nema niti certificiranih drvnih proizvoda. Kako bi korisnici šumskih proizvoda bili sigurni da drveni proizvodi koje kupuju potječu iz certificirane šume, a to znači da se certificirano drvo nije pomiješalo s necertificiranim (npr. pri transportu, na pilani ili pri obradi) - potrebno je da svi sudionici lanca prerade drva budu certificirani. Na taj način uvijek možemo utvrditi porijeklo nekog šumskog proizvoda. Certificiranjem lanca prerade drva, hrvatska drvna građa i proizvodi postaju i svjetski konkurentni. Trenutno oko dvadesetak hrvatskih drvoprerađivačkih poduzeća ima pravo na uporabu zaštićenog FSC znaka na svojim drvnim proizvodima. Također, certificirana šuma predstavlja i dobru osnovu za certificiranje nedrvnih šumskih proizvoda poput gljiva, ljekovitog šumskog bilja, šumskih plodova (borovnice, kupine...), meda i dr.

... certificiranjem šuma porasla je vrijednost šumskog resursa na nacionalnoj i lokalnoj razini

KORISNI LINKOVI

Opširnije o održivom gospodarenju šumama i procesu certificiranja šuma možete naći na:

NAZIV	INTERNETSKA STRANICA
Europski institut šumarstva	www.efi.fi
Forest Stewardship Council (FSC)	www.fsc.org
Hrvatske šume d.o.o.	www.hrsume.hr
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva	www.mps.hr
Ministarske konferencije o zaštiti šuma u Europi	www.mcpfe.org
Nacionalna ekološka mreža CRO-NEN	www.cro-nen.hr
Pan European Forest Certification Council (PEFC)	www.pefc.org
Soil Association (certifikacijska kuća)	www.soilassociation.org
SGS Qualifor (certifikacijska kuća)	www.sgsqualifor.com
ZOE - Centar za održivi razvoj ruralnih krajeva	www.zoe-centar.hr

GDJE SE MOŽETE UKLJUČITI?

Želite li se aktivno uključiti u procese održivog gospodarenja i certificiranja šuma, možete to učiniti na jedan od slijedećih načina:

Slika 4. Sudjelovanje javnosti

Kroz aktivnosti projekta "Aktivno sudjelovanje javnosti u održivom gospodarenju šumama" udruge ZOE, pozivamo vas da se uključite u rad Nacionalne radne skupine za certificiranje šuma te obratite na:

Projekt: Izrada nacionalnog standarda za certificiranje šuma
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva
Ulica grada Vukovara 78, HR-10000 Zagreb

Željka Ivanović, voditeljica

Tel: + 385 1 6106 204

Fax: + 385 1 6109 203

E - mail: zeljka.ivanovic@mps.hr

Danijela Novota Krajnović,

tajnica i FSC kontakt osoba za Hrvatsku

Tel: + 385 1 6106 680

Fax: + 385 1 6109 203

E - mail: danijela.novota@mps.hr

... sudjelovanje i partnerstvo svih zainteresiranih, osnovni su preduvjeti održivog gospodarenja šumama

Ovaj letak tiskan je u sklopu provedbe projekta "Aktivno sudjelovanje javnosti u održivom gospodarstvu šumama" udruge ZOE - Centar za održivi razvoj ruralnih krajeva i u potpunosti je financiran sredstvima Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja

centar za održivi razvoj
ruralnih krajeva

ZOE - Centar za održivi razvoj ruralnih krajeva

Domagojeva 14, HR-10000 Zagreb

Ivana Laginja, predsjednica

Tel: + 385 1 2338 733

Fax: + 385 1 2308 416

E-mail: zoe@zoe-centar.hr